

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 k.
Negyedévre ..... 4 ..
Helyben hához hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep után napok kivételével,
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 250. szám.

Nagyvárad.

Szerda 1914 Október 28.

Nemzetiségi katonák.

Ennek a monarchiának az volt a gyengéje ellenségei szemében, hogy — mondjuk — tizféle nemzetiségből áll. Ezekről a nemzetiségekről feltételezték ennek a nagyhatalomnak az ellenségei, mikor mint az őrlő szű, már évek óta romlását készítették elő, hogy a legelső vihar szelére tizfelé szakítják ezt a középeurópai nagyhatalmat s ebben a szertehuzó chaoszban könnyű lesz győzni az ellenségnek, mert arra számítottak, hogy a betörő ellenség közeledtére ezek a széthuzó nemzetiségek azonnal fegyvert fognak hazájuk ellen.

Hogy lett volna félelmetes ellenségeink előtt a monarchia hadereje, mikor azt hitték róla, hogy ez a haderő részekre hull szét, mert a nemzetiségi katonák azonnal átpártolnak hozzájuk.

Most már tények bizonyítják, mennyire csalódtak ellenségeink.

A horvát ezredek ép oly elkésredetten harcolnak a szerbek ellen, mint az oroszok ellen s talán a horvát szurony dőfése még jobban fáj a szerbnek, mert testvértől származik. Ezek a szuronydőfések legalkalmasabbak arra, hogy felébresszék őket az egységes délszláv állam álmaiból. A gyakori királyi elismerések igazolják, hogy a horvátok mindig ott harcoltak az első sorokban.

Aztán a bosnyák ezredek! Ezek az emberek elemükben vannak most, mikor rászabadították őket a régi ellenségre: a szerbre.

A biharmegyei hegyekről is megindult a néparadat, a zászló alá vonuló román katonák. Ott hagyták a sárguló lombu erdőket, a viszhangos völgyeket, a kis füstölő szalmafedeles vityillókat s aztán láttuk őket itt végig vonulni az aszfaltos főutcán nemzetiszín szalagos kalappal, azzal a csodás három színnel, mely megdobogtatja minden magyar szívét. A szumánoknak egész raja vonult végig az utcán s a szumánok gazdái elmentek a mi kato-

náinkkal versenyt énekelve román harci dalaikat. Később újra visszajöttek sokan közülük, de ez a csapat már sokkal csendesebb volt: a román sebesült katonák. Arcukon a fájdalom és a kiállott szenvedések nyomai. Ezt a néma csapatot lehetetlen meg nem látni, ha még oly csendes is, mert helyettük a sebeik kiáltanak. Ezek a sebek kiáltó bizonyosságai annak, hogy az a szegény román katona hősiiesen védte meg azt a szegényes, szalmafedelű, füstölő kunyhót, azokat a kicsiny, sovány földeket, amiket ebből a házból bir.

Ezredeink veszteségi kimutatásai hősi regéket mondanak nemzetiségi

katonáinkról, mert majdnem minden soruk nemzetiségi neveket is sorol fel a sebesültek vagy a halottak között.

A harctéren egymásra találtak a magyar és nemzetiségi testvérei. Ez a gigászi harc egyik óriási láncszeme lesz annak a kaposznak, mely bennünket összefűz, ez a háboru egyik roppant eseménye lesz annak a közös történelmi multnak, mely egyé teszi a nemzetet. A magyar nemzet sokkal lovagiasabb, sem hogy ne méltányolná a harci eredményeket testvéreinek — és a nemzetiségek is megmutatják, hogy az izgatók munkája teljesen hatástalan maradt. Hála Istennek.

A világháboru.

Oroszország ellen.

Az ivangorodi harcokban nyolcezer az orosz fogoly.

Budapest, okt. 27. A nagy főhadiszállásról jelentik: (Érkezett az elmúlt éjjel.) Az Ivangorod alatt folyó harcokban eddig nyolcezer orosz ejtettünk foglyul és 19 gépfegyvert zsákmányoltunk. Jaroslav közelében egy orosz ezredes és kétszáz ember kénytelen volt megadni magát. Zalucenél, Sniatyntól délnyugatra és Pasiecnél, Nadwornától délnyugatra az ellenséget visszavetettük. A helyzet nagyjában változatlan. Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnökének helyettese. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Ajándék a katonáknak.

Bécs, október 27. (M. T. I.) A hadügyminiszterium hadsegélyző hivatala felhívást bocsátott ki a lakossághoz. Felszólítja a közönséget, hogy a hadviselő katonák részére karácsonyi ajándékot gyűjtsön. A hadsegélyző hivatal a gyűjtést félmillió korona adományozásával kezdi meg. Minthogy azonban ez a magában véve jelentékeny összeg korántsem elegendő ahhoz, hogy minden harcban levő katonának karácsonyra egy kis örömet hozhatna, arra kéri a hivatal a közönséget, sziveskedjék és pedig lehetőleg gyorsan erre a célra pénzadományokat küldeni s a hivatal majd gondoskodik arról, hogy az ajándékok szakaszonként a csapatokhoz idejekorán eljussanak.

Franciaország és Anglia ellen.

A belga kormány szakít az angolokkal.

München, október 27. Londoni bankkörökben beszélnek, hogy az angol és belga kormány szakítása befejezett tény. Albert király ismételten békét akart kötni Németországgal és Ausztria-Magyarországgal, ezért vesztek össze.

Német tengeralattjáró a brit flotta ellen.

Berlin, október 27. Zürichből jelentik: Október 25-én éjjel tizenegy óra tájban — így szól az angol hivatalos közlés — tengeralattjáró német naszád támadta meg az angol hadihajókat Nieuport és Ostende között. Arról nem szól a brit admirális jelentése, hogy tett-e kárt a német naszád az angol flottában, csupán azt jegyzi meg, hogy a támadást többször megújította, nyilvánvaló

azonban, hogy a három angol ágyunaszád közül, amelyek a sekély partot megközelítették és amelyek közül október 26-án már csak egy naszád volt a belga tengerpart közelében, kettőt a tengeralattjáró német naszád tett hárképtelenné.

Poincaré konzul.

Berlin okt. 27. Rosendaalból jelentik: A Bordeauxban megjelenő royalista lapok a mellett agítálnak, hogy Poincarét Franciaország konzulává kell kikiáltani és ilyen módon véget kell vetni a pártok közötti viszálykodásoknak. A lapok szerint ezzel Poincaré

felszabadulna azoktól a korlátozásoktól, melyekkel az alkotmány a köztársasági elnök hatáskörét megszabja.

Moltke fia meghalt.

Genf, okt. 27. A párisi *Matin* október 20-iki számában egészen rendkívüli gyászjelentést közöl: dr Klein, aki német neve ellenére is francia és mint törzsorvos szolgál a németek ellen küzdő harmadik hadtestben jelenti, hogy gróf Moltke, a német vezérkar főnökének fia, aki megsebesülten francia hadifogságba került, súlyos sérülések következtében Fécamp városában, a tábori kórházban elhunyt.

A Balkánon.

Csapatunk újabb betörése Szerbiába.

Szerbia, október 27. A Száva-parton elhelyezett csapatunk a elmúlt napokban Mitrovicától nyugatra pontonos hidat vertek — az ellenség tüzelése dacára utászaink két óra huszonöt perc alatt készültek el a munkával — és a hidon nagyobb haderőt juttattunk szerb földre. A Mitrovicánál szemben fekvő szerb Mitrovica előtt erős betonfedezékek mögött elhelyezett szerb csapatokat sikerült makacs ellenállásuk után visszavetni, úgy hogy gyalogságunk — tüzérségünk nagyszerű támogatása mellett — a Zasavica és szerb Mitrovica közti területen fejlődhetett és a Krijava felé előnyomulva szerb Mitrovicára bevonulhatott, melyet a szerbek kiűritettek.

A szerb Mitrovicánál visszavert száva-parti szerb őrség közben megerősítéseket kapott és Mitrovica és Nocsaj között helyezkedett el.

Csapatunk a közel két óráig tartott ütközet után már Nocsajt is megszállották.

Közben átkelt csapatunk jobbszárnya Zasavicát foglalta el és ezzel teljesen beleékelte magát a Macsva szegletébe.

A szerb csapatok Gluscira vonultak vissza, hol igen erős fedezékeink vannak. A szerbeket csapatunk most erős gyűrűként szorítja és a Mocsva egész periferiáján, a Száva és a Drina-menti összes községek megszállásával félkörben fogják körül és szorítják vissza őket.

Harcaink Montenegró ellen.

Bécs, október 27. A Südlavische Korrespondenz jelenti Raguzából:

Október 10-én délelőtt egy repülőgéppünk amely gépfegyvert és bombákat vitt magával, a Lovcen hegyen felállított montenegrói tüzérséget megtámadta, ugyanekkor a cattarói öbölben elhelyezett hadihajók nehéz tüzérsége is megkezdte a támadást. A Lovcen negyen állomásozó ellenséges tüzérségi pozíciók ugyanis az utolsó időben ismételtén lövöldözni kezdtek Cattaró kikötőre, anélkül, hogy nagyobb hatást értek volna el vele, a legutolsó napokban pedig francia tüzérek váltották fel a montenegrói ágyuk legénységét.

Repülőgéppünk, amely október 10-én jelent meg a Lovcen-hegy felett, gépfegyverből kezdte lövöldözni a montenegrói pozi-

ciókat. A repülőgép utasa ezenkívül számos bombát dobott le a montenegróiak állásai közé, ahonnan az aeroplánra hiába lövöldöztek. A nehéz hajótűzéség ugyanebben az időben heves tűz alá fogta a Lovcen-hegyet. — Ugy látszott, hogy a bombázás az ellenséges állásokban óriási károkat okozott.

Október 18-án, valamivel reggeli két óra után az osztrák-magyar flottilla jelent meg Antivári előtt.

A torpedócsónakok a fényszórók óriási fénysávjai segítségével heves bombázásba kezdtek, több faraktárt felgyújtottak és az ujjonnan felszerelt drótnélküli táviróállomást elpusztították. Az ellenséges kikötők megsebesítése teljes mértékben sikerült. Midőn a francia flotta sietve megérkezett a montenegrói kikötő védelmére, hajóink már lőtávolon kívül voltak.

Cetinjében nagyon rossz a hangulat, mert mindenkit elkedvetlenít az a tudat, hogy

Bulgária.

Bulgária Szerbia ellen.

Róma, október 27. Az Idea Nazionale mai száma közli. Mint ismeretes, a bulgár kormány Európa valamennyi államánál panaszt tett egy körjegyzékben a macedóniai bolgárokkal szemben elkövetett kegyetlenkedések miatt.

A bulgár kormány a szerb kormányhoz külön jegyzéket intézett, amelyben azt ajánlotta, hogy alakítsanak egy szerb-bolgár vegyes-bizottságot, amely a helyszínén győzdjék meg arról, amely a macedóniai bolgárok üldözésében a szerb hatóságok részese-e, vagy sem?

Erre a jegyzékre a szerb kormány elutasító választ adott. Amióta ez köztudomású Szófiában, azóta az egész bolgár sajtó, beleértve a szocialista és az oroszbarát lapokat is, egyértelműen követelik, hogy Bulgária szállja meg Macedóniának a bolgárok által lakott részét.

A római lap információja szerint annak a hatalmas nyomásnak, amelyet az egész bulgár közvélemény gyakorol reá, a bulgár kormány nem lesz képes sokáig ellenállni. Minden pillanatban megtörténhetik, hogy Bulgária ultimátumot küld Szerbiának.

Bulgária forrong.

Szófia okt. 27. A Balkanska Tribuna jelenti, hogy a bolgár sajtóiroda főnöke szep-

a francia flotta elmulasztotta Antivárit védeni és az osztrák-magyar flottának már sikerült másodizben összebombázni a kikötőt.

Törökország az entente ellen.

Szófia, okt. 27. Az entente hatalmai és Törökország között egyre feszültebb lesz a helyzet. A porta legutóbb arra szólította fel az angol nagykövetet, hogy a Sat-el-Arab öbölből, a mely török és perzsa területen van, távolítsa el az „Espigle“ nevű angol ágyunaszádot Konstantinápolyi diplomáciai körökben megjegyzik, hogy a legkisebb incidens az egyiptomi határon vagy a Fekete-tengeren felidézheti a háborút az entente hatalmak és Törökország között.

Ilyen és ehhez hasonló surlódások már mindennaposak. A török kormány például azt a tanácsot adta a görög keleti patriarkának, a konstantinápolyi ortodox egyházfejedelemeinek, hogy távozzék a török fővárosból, mert a kormány kénytelen lesz kitasítani. Ezzel egyidőben esik, hogy az angolok letartóztattak egy Mehmed Hafir nevű tisztet, a ki India egyik leghatalmasabb hercegének a fivére. Talán ezzel van kapcsolatban, hogy az indiai mohamedán Dsibartörzs lázadásra készül.

Az izlam szövetség.

Frankfurt, okt. 27. Konstantinápolyból táviratozzák a Frankfurter Zeitung-nak: Befejezett dolog a szövetséges szerződés megkötése Törökország és Afganisztán között. Beavatott körökben azt is tudják, hogy Törökország Perzsiával is szövetségre lépett és a teheráni kormány kívánságára hét török oktató tisztet küldött Perzsiába.

tember 18-án az összes orosz lapokhoz levelet intézett, melyben felsorolja a szerbek macedóniai kegyetlenkedéseit, azzal a megjegyzéssel, hogy ezek az események előbb-utóbb forradalmat idéznek elő. Ez a lap, a mely állandóan orosz-barát politikát hirdetett, „sajnálattal“ állapítja meg, hogy az egy hónappal ezelőtt elküldött bolgár hivatalos nyilatkozatot egy orosz lap sem közölte. Ezt konstatálja a Dnevnik is és Rubikon című vezéreikkében kifejti, hogy a nagyszerb eszme milyen veszélyes Bulgáriára nézve és hogy elérkezett az az idő, a mikor Bulgáriának át kell lépnie a Rubikonon.

Politikai gyilkosság.

Budapest, okt. 27. (Tud. cenz. távirat.) Szófiából táviratozzák: Strumicai hírek szerint Georgien szobranjei képviselőt, a demokrata-párt egyik vezető tagját ismeretlen tettesek agyonlőtték.

A szerb-montenegrói táverő veresége.

Budapest, okt. 27. A Boszniában megvert szerb és montenegrói haderőket négy napi szakadatlan üldözés után Visegrád és Gavazde közelében a Szman át visszavertük. Csapatunk eközben egy iskolában sok gyalogsági és tüzérségi löszert, a

Gyapju szövetek legújabb kivitelben

Gyapju szövetek legnagyobb választékban

Gyapju szövetek legolcsóbban

szigorú szabott

árak mellett

szerezhetjük be

Zauderer

kolozsvári posztó áruház fiók.

Nagyvárad, Zöldfa-utca 1.

Telefon: 11—15.

harcok folyamán pedig gépfegyvereket és hegyi ágyukat zsákmányoltak. Bosznia keleti része ezzel a Drináig megtisztult az ellenségtől.

Ugyane napon, a melyen a szerbeket és montenegrókat a Drinán visszavetettük Szerbiában levő csapataink is jelentős sikert értek el Ravuje közelében a Macvában két erődített ellenséges állást rohammal bevettünk s számos foglyot ejtettünk.

Csak három kolera eset van Biharmegyében.

Hét községet felmentett az alispán a zár alól.

Alig adták a hivatalos jelentések, hogy az országban fellépett a kolera járvány, már a biharmegyei Komádi községben egyszerre két kolerás eset is adta elő magát. Ettől kezdve pár napon keresztül a Körös-mentén egyre újabb és újabb esetek fordultak elő. A vármegyei főorvos előterjesztése alapján Fráter Barnabás alispán vasszigorral fogott hozzá a veszedelem terjedésének megakadályozásához.

A megfertőzött községeket a legszigorubb zár alá vették. A községeket teljesen elzárták a világtól és így lehetetlenné tették a bacilusok széthurcolását. A nagy erélynek meg is lett a kedvező eredménye. A járvány kiütésekor egymásután megfertőzött községekben megakadt a veszedelem terjedése.

Az első megbetegülés óta előfordult összesen Komádiban 13, Nagyhomorogon 2, Vizesgyánban 8, Körösnagyharsányban 3, Köröstarjánban 1, Körösgyéresen 2, Biharugrán 1, Magyarcsékén 1, Körösszegen 6, összesen 38 kolerás megbetegedés.

Ezek közül a legújabb kimutatás szerint meggyógyult 16, meghalt 19 és ápolás alatt maradt 3 beteg. Újabb megbetegülés már, napok óta nem fordult elő, ami azt jelenti, hogy a veszedelem teljesen lokalizálva van és most már nincs mitől tartani. Jelenleg a kimutatás szerint 3 kolerásbeteg van a vármegyében és pedig Magyarcsékén 1, Körösszegen 2. Ezek a betegülések is behurcolás következtében fordultak elő, a betegek már a javulás stádiumában vannak.

Biharmegye területén összesen kilenc községben volt kolera és ma már csak kétben van. Hét községben az utolsó nyolc nap óta újabb megbetegedés nem fordult elő, ezért ezeket a községeket az alispán tegnap felmentette a zár alól. Ma csak Magyarcséke és Körösszeg községek vannak zár alatt.

Tekintve, hogy ezekben a helységekből is a betegek gyógyulása nagyon előrehaladt, már most megállapítható, hogy rövidesen ez a két község is koleramentes lesz és akkor a vármegye teljesen megszabadul a veszedelmes járványtól.

A járvány mai állása szerint a járványbizottsággá átalakult közegészségügyi-bizottság is rövidesen megfogja szüntetni a járvány-bizottság működését és rendes hatáskörében fog tovább működni.

A hét község felmentéséről az alispán tegnap értesítette az összes hatóságokat.

A király a háboru által sujtottakért

Királyi szózatot közöl a hivatalos lap, mely az ellenséges betörések által sujtott vidékek lakosságához van intézve. Ezekben a szavakban ősz királyunknak nagy szíve nyilvánult meg s nemcsak vigasztalást hoz, hanem atyai gondoskodást is.

A gróf Tisza Istvánhoz intézett királyi kézirat a következő:

Kedves gróf Tisza!

A monarchia összes népeit olyan nagy erőfeszítésekre hívó háboru a magyar szent korona területét sem kímélte meg. Szlavóniának és északkeleti Magyarországnak egyes vidékei kivoltak téve az immár győzelmesen kivert ellenség betörés pusztításainak.

A rájuk zudult szenvedés szívemet fájdalommal töltötte el. Atyai részvétem fordul hü alattvalóim felé, akiknek személye és vagyona annyi veszélynek volt kitéve s gazdasági existenciája ilyen érzékeny kárt szenvedett.

Bizalommal várom tőlük, hogy hazafiúi áldozatokra kész lelkierejükkel viselik el a rájuk mért megpróbáltatást s nem veszítve el bizalmukat a jobb s biztosabb jövőbe, tette kész férfiasággal fognak az újraépítés nagy munkájában részt venni.

Utasítom kormányomat, hogy a háboru által közvetlenül sujtott vidékek sorsát különös gondoskodás tárgyává tegye s az erre hivatott helyi tényezők bevonásával tegye meg mindenekelőtt a fenyegető szükség elhárítására a szükséges lépéseket.

Biztosítom e vidékek lakosságát, hogy számíthat további messzemenő gondoskodásomra s bizton remélem, hogy mielőbb kiköszörülheti a jólétét ért súlyos csorbát s újból megvetheti boldogulásának és kulturális életének biztos gazdasági alapját.

Kelt Bécsben, 1914. évi okt. 25-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Tisza István.

Egy ütközet, amelyben 2746 szerb halt meg.

A mi „öreg“ népfölkelőink. Másfél napig a tűzvonalban.

— Közvitéz Bucskó István elbeszélése. —

Tegnapelőtt 1200, tegnap 800 sebesültet hoztak Nagyváradra. Egy részük egyenesen a harcstérrel, a szerb, vagy az orosz harcstérrel jött, legtöbbjét azonban Debrecenből helyezték ide. Debrecenben ugyanis csak kolerás katonák részére foglalta le a hadvezetőség.

Azok, akik már ápolás alatt voltak szépen borotvált arcuk, azok azonban, akik a csatatérről tértek vissza átlótt végtagokkal, azoknak nagy szakálluk, nagy bozontos hajuk van. A szemükben ott ül valami csendes melankólia, valami, ami a halállal való komázást tükrözi vissza. Nagyon jók lesznek azok, a kik embert öltek.

Mint Bucskó István gyalogos. Hatalmas, szép szál ember, már nem mai csirke. Ugy 36 körül. Családja van. Mint a hogy ő mondta, három kis cselédje, mind a három leány. Valahol Békésmegyében [született, ott szolgált az első gazdánál. Duhaj nagy hangu fiu volt Bucskó István, aki nem ősmagyar családból származott ugyan, de a temperamentuma kedves, jellemző hetykesége igazi magyarrá tette.

Mint népfölkelő vonult be, a hazát és a királyt védeni. Zokszó nélkül hagyta oda családi tűzhelyét, a fehér ökröket. Mert Bucskó István jó móda gazda lett Szeghalom községben. Jól nősült. A bíró leányát vette el.

Most jött haza sebesülten. Lenn harcolt a szerbek ellen, vitézül, magyaros virtussal, áldott jó kedvvel. Átlótték a combját. Fel sem veszi a fájdalmat, mosolyog azon, ha azt mondják neki, hogy le kell vágni a lábát.

— A hazáért, a családomért kaptam.

Hajnalban riadót fújtak. Pillanat alatt talpon volt a tábor. A fegyverszij nagy lármával csattogott a kérges tenyereken, a kemény vállakon.

Sorakozás. Sok szájból cigaretta, pipa füstölgött. Indulás. Az öreg fiuk dalra, józamos bakanótára gyujtottak. Előre!

Már magasan guggolt a nap, mikor „állj“-t vezényeltek. Az ezred parancsnoka rövid, lelkesítő beszédet tartott. Minden sapka a levegőbe röpült.

— Éljen a haza!

— Előre magyarok!

Rajvonal.

A felderítő csapatok irányából egymásután több dördülés hangzott.

Fenséges pillanat.

Itt az ellenség! Nem. Nem az ellenség van itt, hanem itt vannak a szerbek. A puskák agya majd összeroppant a szoros szorító kérges tenyereken. Lélegzés, szuszogás zaja sem hallszik ilyenkor. Mintha két lépésnyire volnának a „bitangok“tól.

— Vigyázz!

Rövid ideig tartó mozgolódás.

Most megállanak. Ezt parancsolja a vezér. A vezér, a „mi vezérünk“ pedig csak jót parancsol. A „mi vezérünk“ győz, mert „a király Ófelségének is ő adta a tanácsot, hogy most kell megtámadni a rácot, meg a muszkát.“

Egymásután érkeznek a parancsok. Az öreg fiuk gyorsan lehasalnak és mintha varázslat történt volna, nem is látszanak. Minden fej előtt 20—25 centiméter magas doboska emelkedik.

— Na! most gyere te bitang fajzat!

Jönnek is. Talán ezt az invitálást várták. Gyönyörű, idegtépő hangon furcsa melódiát füttyöl a szerb golyó. A mienk inkább bugó, vastagabb hangot kiabál a rác fülekbe. Akinek első ütközete ez, az kapkodja a fejét, de alig fél óra múlva már megszokja.

Órákig tart a tüzelés. Eleinte nem hallszik emberi szó. Minden katona úgy érzi,

4
 hogy minden golyója halálosan talál. N-
 gyon komolyan, nyugodtan céloznak, nincs
 idő a tereferére.

De a hetyke alföldi gyerek nem sokáig
 bírja. Oda szól a mellette fekvőnek:

— Hogy érzed magad, komám?

— Hát csak úgy, mintha háboruban
 volnék.

— Szeretsz élni?

— Hát mán hogyné szeretnék. Csalá-
 dom, földem, meg jószágom van otthon.
 Gondjukat kell viselni!

— Előre!

Most ismét felhangzik a baka nóta.
 Szaggatottan éneklük, mert futnak és liheg-
 nek. De azért dalolnak.

— Nieder!

Megint lefeküsznek, megássák a kis
 halmocskákat.

Azt mondja az egyik:

— Mi ütött a kadét úrhoz, hogy néme-
 tül vezényelt? Magyar itt még a . . . még a
 puskám is csak magyarul ért.

— Ugy tanulta szegény, aztán most a
 szájára jött, hogy „Nieder.“

Ebben a pillanatban találta fejen a
 zászlóst egy golyó. Hegyes, szerb golyó.

— No nem mondja már ezentul sehogy
 sem — szól szemrehányólag a másik baka.

— Gyerünk szuronyra, meg puskatusra.
 Megzöldül az ember, itt a fűben.

A koncert műsora nem változik, csak
 egy szám van még: a puskagolyó. Gránát,
 srappell még nem szólott bele.

— Előre!

— Szoritjuk már! — ordítja az egyik
 futás közben.

— Látod komám, ők is szaladnak.

— Igen ám, de hátrafelé.

Ismét lefeküsznek. A dombocskák hosszú
 sora újra kinő a zöldi bársonnyal fedett
 földből.

Reggeltől délutánig tartott ez. Délután
 aztán elértek egy hosszú, embermagasságu
 árkot. A szerbek lövészárka.

— Ez már valami — konstatálják és a
 fiuk tovább mennek.

Ellenséget csak akkor látnak, ha egy
 időben emelkednek fel és futnak.

Ők hátra felé, a mieink előre.

Éjszakára már több lövészárk volt a
 mi birtokunkban, de a nyugalom hiányzott.
 „Odaát“ a csillagos fekete égboltot várták a
 tűzérharca.

Bug a gránát, robban a srappell.

Nem lehet aludni. Nem baj.

— Előre!

— Hát persze, hogy előre, ha már
 benn vagyunk.

— Nem vagy éhes?

— Vónék, de nem érek rá!

A lövészárkokban sok szerb hulla fe-
 küdt. A népfölkelők sajnálkoznak:

— Szegény! Ez sem eszik több pu-
 likát.

— De ne is egyék egy bűdös rác sem!
 Dög kell beléjük, nem étel!

Ismét magasán sétált már a nap, mikor
 megtörülhették a homlokukat.

Pihenni!

— No ez derék! Azt hiszem el is fe-
 lejtették már ezt a szót.

Menázi van. Esznek nyugodtan a nép-
 fölkelők, az alföldi fiúk, akiknek otthon csa-
 ládjuk, földjük és jószáguk van.

A napi parancs tudtukra adja, hogy a
 másfélnapos ütközetben 2746 szerb halt meg
 és még egyszer annyi sebesült meg.

— Pedig még ez nem is volt csata!
 még szuronyra sem engedtek bennün-
 ket . . . (B. H. L.)

Kell a pénz a háborura.

A munkanélküliek segé- lyezésére nincs fedezet.

Két évi gazdasági válság után erősza-
 kolták ránk adáz ellenségeink a háborút. A
 nyomasztó munkanélküliség, melyet a köz-
 gazdasági válság zuditott ránk, már a há-
 boru előtt is ezer és ezer munkáskezet tét-
 lenségre kárhozottat s a munkás-családok a
 legnagyobb nyomor elé néztek.

Nagyvárad városa, a nehéz viszonyok
 dacára, két izben nagy összeget áldozott a
 munkanélküliek segélyezésére. Ez azonban
 édes-keves volt arra, hogy néhány ezer mun-
 kanélküli család abból hosszabb ideig fenn-
 tarthassa magát. Nagyvárad városa pedig a
 25000 koronán felül már nem áldozhatott
 többet erre a célra.

Nagyvárad város tanácsa tehát felter-
 jesztést intézett a kormányhoz, amelyben
 államsegélyt kért a munkanélküliek segélye-
 zésére. Ezenkívül még azon kérelmet is in-
 tézte a kormányhoz a város nevében a ta-
 nács, hogy a tervbe vett nagyobb állami be-
 ruházásokat, állami középítkezéseket mielőbb
 kezdje meg az állam s ezáltal munkához se-
 gitse a munkanélkülieket.

Közbe jött a háboru, amely teljesen meg-
 hiatusította azon reménykedést, hogy az állam
 megkezdhesse az általa tervezett építkezése-
 ket, sőt már a megkezdett városi nagyobb
 építkezések folytatását sem engedélyezte a
 kormány.

A város polgármesterének csak nagy
 utánjárással sikerült kieszközölni a minisz-
 teriumban, hogy a nagyvárad honvédtüzér
 laktanya abban hagyott építkezését foly-
 tassák.

A munkanélküliek államsegélye és az
 állami középítkezések megkezdése iránti ké-
 relem hevert a minisztériumban, természet-
 esen sokkal fontosabb dolgok háttérbe szo-
 ritották annak elintézését.

Tegnap azonban leérkezett a miniszter
 válasza és pedig kedvezőtlen eredménnyel,
 amit a mostani viszonyok között egészen ter-
 mézetesnek kell venni.

Ma minden rendelkezésre álló anyagi
 eszközt elsősorban a háboru vesz igénybe,
 mert ettől, ennek eredményétől függ minden,
 az ország jövője.

De a háboru költségein kívül ez idő
 szerint milliókat áldoz a hadbavonultak csa-
 ládjainak segélyezésére.

Ilyen viszonyok mellett nem is tehetett
 mást a miniszter, mint a város kérelmének
 megtagadását.

A leirat szerint Nagyvárad város taná-
 csának azon kérelmét, hogy a munkanél-
 küliek részére államsegélyt engedélyezzen,
 — ily célra felhasználható fedezet hiányá-
 ban — nem teljesítheti; a tervbe vett állami
 beruházások pedig, az időközben bekövet-
 kezett hadi állapotra való tekintettel, meg-
 valósíthatók nem voltak.

Apróságok a haretérről.

A haretérről érkezett levelek, az ütköze-
 tekben megsebesült katonák révén számtalan
 kedves, jellemző apróságok kerülnek szájról-
 szájra.

Ezek közül adunk néhányat a követke-
 zőkben.

Egy honvéd hadnagy, aki az északi
 haretéren megsebesült s akit egy felvidéki
 városba szállítottak, a következő megható
 történetet írta haza:

— Ma kint voltam az állomáson és néz-
 tem, amint egy sebesültszállító vonat érkezik.
 Néhány súlyosan sebesültet bevitték a kór-
 házba. A szállítás elég lassan történt. Egy
 honvédhadnagy felügyelt, aki a legnagyobb
 gondossággal és körültekintő szeretettel ve-
 zette a sebesültek szállítását és mindent
 megtett, hogy derék katonáinkat a legki-
 sebb fájdalomtól is megkímélje. A katonák
 csendesek és türelmesek voltak, de a tiszt,
 ugy látszik, kétszeresen érezte a gondjaira
 bízottak szenvedéseit. A sebesültek között
 volt egy baka, aki alsócombjába kapott lö-
 vést, de minthogy a szállításnál még nem
 került rá a sor, alig tudott már a láb-
 án állni és támolygott. A hadnagy meg-
 ragadta:

— Mi bajod? — kérdezte.

— Hadnagy urnak alázattal jelentem,
 nem tudok már állni.

— Ugy? Hát akkor ülj fel a há-
 tamra.

A baka bámulva néz a tisztre. Kinyitja
 a száját, de néma marad, csak a fejét rázza
 tagadólag.

— Mond csak, — folytatja éles hangon
 a hadnagy — mit csinálnál te, ha ütközet-
 ben volnál és azt látnád, hogy én golyótól
 találva elesem?

— Kivinném a hadnagy urat a tűzvo-
 nalból.

— Nagyon helyes. Épen azért ülj fel
 a hátamra, de szépen és fogózkodj meg jó
 erősen. Gyorsan, gyorsan, nincs időm.

A parancs parancs. A baka szinte két-
 ségbeesett a furesa helyzetben, amelyet reg-
 lamaellenesnek talált, de azért felkapaszkodott
 a hadnagy vállára. Boldog mosollyal
 vitte a tiszt a bénára lőtt közkatonát a kö-
 zeli kórházba.

Rajvonásban fekszik a század. A muszka golyók
 úgy jönnek, mint a jégeső, de nem maradnak viszonzás
 nélkül. A kapitány távcsövezi az ellenséget s
 dirigálja az irányzékot. Egy legény lövöldöz a kapi-
 tány mellett, csak úgy immel-ámmal, nem nagyon
 kedvére való ez a »csöndes« szórakozás.

— Irányzék 500! — hangzik a vezényszó.

— Kapitány ur: Roham . . . — kérieli a
 legény.

— Irányzék 500! — ismétlődik a parancs.

— Kapitány ur: Roham . . . — könyörög a
 legény.

— Nahát Roham! A mennykő csapjon belétek!

És egy pillanattal később mint a fergeg rohan
 előre az egész század.

Hogy a háboruval kapcsolatos mende-
 mondák hogyan születnek, szolgáljon jellem-
 zésül az alanti megtörtént eset:

A tartalékos sebesülten tért vissza a déli
 haretérről. Jó barátai sorba meglátogatták a
 hős katonát. Másnap a sebesült két közös
 ismerőse találkozik a kávéházban, termé-
 szetesen elsősorban megsebesült barátjuk ke-
 rül szóba.

— Beszéltél Gabival, hazajött, megvan
 sebesülve.

— Nekem mondd. Tegnap meg is lá-
 togattam. Egy golyó a zsebébe furódott.

— Ne beszélj ilyen badarságot, én is
 láttam, hisz' a keze fel van kötve!

— Persz, mert amikor a golyót kiakarta venni a zsebéből, jobb kezén mind az öt ujját a golyó horzsolta...

A háboru csinálja a legnagyobb felfordulást és a háboru teremti meg a legnagyobb rendet. Pancsovára este érkeztem. A Grande Hotelben vettem szobát. A portás elébem tette a szokásos bejelentőlapot s én kitöltöttem: hogy hívják, mi a foglalkozása, honnét jön és hová megy, hol és mikor született? Éjfél után sikerült elaludnom. Hajnali három órákor élénk dörömbölés ébresztett föl. Na, biztosan itt vannak a szerbek, mert este a fény-szóróik működését már megfigyelhettem.

De mégse. Nem a szerbek, hanem a portás.

— Mi baj? Ki kell költözködnöm? Talán kiűrtjük Pancsovát?

— Nem, kérem — feleli zordon előkelőséggel a kapus. — A bejelentőlapot a városházáról visszaküldték, mert nem tetszett odairni, hogy melyik hónap hányadik napján tetszett születni.

A kávéházban két B.)népfelkelő beszélget. Azt mondja az egyik:

— No komám, sohse hittem volna, hogy még egyszer pörére vetkőzhetnek.

— Örülj barátom, hogy nem ügyvéd teszi veled, mert aztán nem tudnál újból felöltözni...

..HIREK..

A téli háboru borzalmai ellen harcosainknak prémre van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hadsegélyző Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

* Károly Albrecht főherceg kitüntetése. A király Károly Albrecht főhercegnek az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartása elismerésül a katonai érdemkeresztet a hadiékítménnyel adományozta.

* Az egészségügyi tisztviselők katonai vonatokon is utazhatnak. A belügyminiszter tegnap értesítette az alispánt, hogy a közegészségügyi szolgálatot teljesítő tisztviselők nem csupán a postai vonatokon, hanem a katonai vonatokon is utazhatnak. Az ilyen tisztviselőket törvényhatósági bizonyítványokkal kell ellátni, melynek alapján minden katonai szállító parancsnok köteleles az illető tisztviselőt a katonai vonaton rendeltetési helyére továbbítani.

* A virilisek névjegyzékének összeállítása. Nagyvárad város igazolóválasztmánya tegnap már harmadik ülését tartotta a jövő évi virilisek névjegyzékének összeállítása tárgyában. Frankó Endre elnöklele alatt jelen voltak dr. Molnár Imre, dr. Medvigy Gábor, dr. Mihály Lajos, dr. Stokker József és Bige József jegyző. A választmány, a beérkezett kérvények alapján részint diplomájuk, részint iparkamarai tagságuk révén adójuk kétszeres számítását elfogadta a következőknek: dr. Bleyer Endre ügyvéd, dr. Perczel Adolf ügyvéd, Breider Armin kereskedő, kamarai tag, dr. Adorján Armin ügyvéd, Ince Lipót mérnök, dr. Olasz Béla ügyvéd, dr. Friedländer János ügyvéd, dr. Friedländer Sámuel ügyvéd, dr. Hoványi

Gyula jogtanár és Brüder Jenő kereskedő, kamarai tagnak. Ellenben Megyery Ferenc mérnök kétszeres számítás iránti kérelmét elutasította az igazolóválasztmány. Felső-lamlás útján Ternyei Antal bankigazgatónak, Reichard Dezső kereskedőnek, Rothbart A. Ede szappangyárosnak, Lövinger József bankigazgatónak. — Ezek után a jövő évi virilisek ideiglenes névjegyzékét összeállították s közszemlére teszik ki.

* Kitüntetés. Kócsy Elemér volt 4-ik honvédezred, jelenleg a zempléni 31. gyalogezredbeli, századosnak az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül a király a koronás vitézségi érdemrendet a hadiékítménnyel adományozta.

* Panaszkodnak a sárrétudvari gazdák. Sárrétudvar gazdaközönsége a múlt évben azzal a feltétellel adta ki a község vadászterületét, hogy a bérbevevők kötelesek a vadállományt élelmezni. A vadász területet egy odaváló vadászársaság vette ki. A bérbeadó közönség most már megbánta a földek kiadását, mert a nyulakat ugylászik senki sem éllelmezi, minek következtében azok előzőnlük a kerteket és a fiatal gyümölcsösöket tönkre teszik. Különösen fáj a gazdáknak, hogy ők kutyákat sem tarthatnak, mert a vadőr lelövöldözi. Ezek miatt aztán legutóbb képviselőtestületi határozatban mondták ki, hogy visszaveszik a vadászterületet és másnak adják ki, aki ad enni a nyulaknak és nem lövöldözteti agyon a kutyákat. A képviselőtestületi határozatot a sárréti vadászok nem vették tudomásul és az alispánhoz appellálnak az eredeti szerződés jóváhagyása iránt.

* A Régészeti és Történelmi Egylet ülése. E hó 30 án pénteken délután 5 órákor a Biharmegyei és Nagyvárad Történelmi és Régészeti Egylet gyűlést fog tartani. A gyűlés a megyeháza kis termében lesz megtartva.

* Küldjünk karácsonyi ajándékot a harctérre. A hadsegélyző bizottság már most megkezdte a gyűjtést karácsonyi ajándékokra a táborba szállt katonáink részére. A hadsegélyző bizottság félmillióval kezdte meg a gyűjtést. Ausztriában s bizonyára csatlakozni fog nemsokára ehhez a mozgalomhoz Magyarország népe is. Ott a harctereken egyformán szürkék a napok s csak azok a napok vannak piros betűkkel írva, melyeket a nagyobb tömegekben kiomlott vér bibora festett pirosra, de így a nemzet karácsonyi ajándékából lesz egy napjuk katonáinknak, melyen érezni fogják egy értük aggódó nemzet szeretetének melegét, lesz egy nap, melyet nem a kiomlott vér tett ünneppé. A mérhetetlen szarmata siktságról jövő hideg, északi szél végig süvölt a harctereken s megdermeszt mindent, amerre végig halad. Az északi nap sugarai is fázva derengenek a roppant harctéren és a tájék még zordabb lesz, ha leszál az est, mert a nappal szenvedései megkétszereződnek az est beálltával: a hideg még fagyasztóbb s összekucorgó katonáinkat kerüli az álom. A harctéren félelmetes az est. De egy egész nemzet hatalmas s megteheti azt, hogy egy estét várva-vártta tegyen katonáinknak: egy nemzet megteheti azt, hogy egy estén oda varázsolja katonáink szívébe az elhagyott otthon boldog derűjét, hogy érezzék meg azt a nagyszerű tény, hogy egy család az egész nemzet, mely szeretettel gondol érteharcoló fiaira ezen a szent estén. Mikor a karácsony megszentelésére adjuk adományainkat, akkor valósággal Jézus nevében adjuk azt, Jézus ajándéka lesz az s a kis Jézus elviszi aján-

dékait a véres harcterekre is és sokat szenvedett katonáink ezen az estén ismerni fogják Jézus jelenlétét, amint végig vonul a harctéren, vigasztalva s enyhítve a szenvedéseket.

* „Aranyat-vasért“. Nagyvárad város főispánjához tegnap a következő arany-és ezüst adományok érkeztek be a Vörös-Kereszt javára: Pártos Erzsike egy aranyfüggő, egy ezüstkulcstartó, gyűrű, töredék és két korona. Láng Henrik egy aranyláncrészt. Weinstock Mártonné egy aranyfüggő, két ezüstfüggő. Tóth Mártha egy aranygyűrű, két aranyfüggő. Paksy Leona egy aranylánc. Miklósi Rózsika egy aranygyűrű, két ezüstfüggő. Bachman Irén öt korona. Kertész Juliska egy aranygyűrű. Kertész Jánosné egy aranygyűrű. Kirch Ferenc 20 K. N. N. egy aranygyűrű. Mendelovics Mór 1 ezüstgyűrű. 1 ezüstbross. Farkas Imréné 1 aranygyűrű. H. J. egy aranygyűrű. Sicher Ede 6 korona. H. N. egy aranygyűrű. Denderle Milike három ezüstkés. Bereczky Erzsébet egy aranygyűrű. Rózenberg Erzsike egy aranygyűrű, egy ezüst óra. Némethy Gyula 10 korona. Kleifeld Ibolya egy ezütlánc, egy ezüstszív. Korda Kálmán 5 korona. Vadász Zsigmondné egy aranygyűrű, egy ezüst kulcstartó. Ecs-tein Alfrédné egy aranygyűrű, egy aranylánc. Özv. Weisz Ignácné egy aranygyűrű, négy kis aranygyűrű. Kóvér Ili egy aranygyűrű, egy kis aranykulcs, egy aranykar-perec. Lengyel Klárka egy kis aranyfüggő, két aranyfüggő, aranytörmelék. Máyer Gyula egy aranykeret. Steinhacker Adél két ezüstgyűrű, egy ezütlánc. Klein Szeréna 1 aranygyűrű, egy aranyfüggő. Weisz Ilonka 1 aranygyűrű, 1 aranyfüggő. Gyenge Lajosné 1 aranygyűrű. Heller Ezzsi egy kis aranylap. Endorffer Árpád egy aranygyűrű, egy ezütlánc, ezüst zsuzsu. Endorffer Árpádné egy aranygyűrű, két aranyfüggő. Blau Erzsike 5 korona. Neufeld László egy aranygyűrű, két aranytöredék. Weiszmann József egy aranygyűrű, egy ezüsttű, ezüst töredék. Boros Jánosné egy aranygyűrű. Kolozsváry Sándor tíz korona. Löwe Dezsőné tíz korona. Katz Lotti egy ezüst karkötő, egy ezüst bross. — Értesítjük egyben az érdekelteket, hogy Nagyvárad város főispáni hivatalához a vasgyűrűk megérkeztek.

* Hirlapokat, könyveket, melegruhát a külföldön ápoló magyar katonáknak. A harctéren megsebesült magyar katonák egy részét Ausztriában ápolják. Ezek a szegény honfitársaink jól-lehet, hogy gondos ápolásban részesülnek, de nélkülözik a magyar vigasztaló szót s legfeljebb egymással beszélgethetnek édes anyanyelvükön. Magyar könyvet, magyar lapot pedig éppen nem látnak. Felgyógyulásuk után nincs megfelelő melegruhájuk. A magyar társadalom, mely olyan bőkezű áldozatkésztséget mutat a harcban megsérült katonák iránt, a külföldön ápoló magyar testvéreink részére is juttathat áldozatkésztségből. Amit kérnek, nem sok, csak néhány hirlapot, egy-egy könyvet vagy egy darab melegruhát. És ezt nagyon meg is érdemlik. Különben erre nézve a polgármester a következőkben kéri a közönséget:

Jägerndorf város polgármestere azon kérelemmel fordult hozzám, hogy a városukban ápoló harctéri sebesült honfitársaink részére magyar nyelvű olvasmányokat (hirlapok, folyóiratok, képes újságok, stb.) küldjek, miután azokra katonáinknak a gyógykezelés idő alatt, mint szellemi táplálékra, felette szükség van. A felgyógyultak részére pedig meleg alsóruhákat is kérnek. Fenti megkeresés alapján felkérem Nagyvárad város hazafias és nemeslelkű közönségét, hogy a harctéren megsebesült és külföldön ápolás alatt levő katonáink részére már nem használt, kiolvasott hirlapokat, folyóiratokat, képes uj-

ságokat és egyéb magyarnyelvű olvasnivalót, valamint meleg alsóruhákat, illetékes helyre leendő eljuttatás céljából hozzám (Városháza I. em. 4. sz.) minél nagyobb számban és mennyiségben küldeni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1914. október 26. Rimler Károly polgármester.

* **A vármegyei építészeti bizottság ülése.** A vármegyei építészeti bizottság e hó 28-án azaz ma délelőtt 10 órakor ülést tart. Az ülésen a vármegyei építkezési szabályrendelet módosításával foglalkoznak.

* **Sebesült és elesett tisztjeink.** A veszteségi lajstrom 36 ik száma, mely október 26-án jelent meg a következő, házi ezredünkben szolgáló sebesült és elesett tisztjeiről számol be:

Bass Lajos 101. gy. e. tart. hdpr. megseb. Bertly János 101. gy. e. főhdgy. megseb. Bolla Pál 101. gy. e. tart. hadn. megseb. Bückler Hendrik 101. gy. e. tart. hdpr. megseb. Damis Hubert 101. gy. e. száz. megseb. Rét-Szt Miklósi Des Echerolles-Kruspér István 101. gy. e. száz. megseb., Dobos István 101. gy. e. tart. zászl. megseb., Grauer Lajos 101. gy. e. tart. hdpr. meghalt, Gullan Viktor 101. gy. e. főhdgy. megseb., Hollós (Hiemovics) Áron 101. gy. e. tart. zászl. meghalt. Huszti Ignác 101. gy. e. hdgy. megsebesült, László Vince 101. gy. ezr. száz. megseb., Maczák György 101. gy. ezr. tart. hdpr. meghalt, Molnár Viktor 101. gy. ezr. hdgy. megseb., Opré Tivadar 101. gy. ezr. tart. hdpr. megseb., Perger Ödön 101. gy. e. főhdgy. megseb., Révész Ferenc dr 101. gy. e. tart. hdgy. megseb., Rosenthal Andor 101. gy. e. tart. hdpr. megseb. Sárközi Armin 101. gy. e. tart. zászl. megseb., Szabó Sándor 101. gy. e. főhdgy. megseb., Uitz Antal 101. gy. e. hdgy. meghalt, Vadász Herman 101. gy. e. tart. hdgy. megseb.

* **A Kaszlik-alap kórházvonata.** A Magyar Kurir jelenti: A Kaszlik-alap, amely tudvalevően Magyarország mindenkori hercegprimásának felügyelete alatt áll, mindjárt a háború kitörése után kiegészítő kórházat rendezett be a Vilmos császár-uton. Most Csernoch János dr bíboros hercegprimás elrendelte, hogy az alap a fenntartott kórház mellett állítson ki még egy teljesen felszerelt kórházvonatot is. Ennek a felszerelése már a befejezéshez közeledik és a kórházvonatot használatba vétele előtt Csernoch János dr hercegprimás személyesen fogja a közeli napokban megáldani és a Vörös-Kereszt Egyletnek átadni.

x **Poloskairtó Noxin** biztos szer. Ára: 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

* **Elveszett váltó.** Folyó hó 22-én Szent László-téren egy ifj. Molnár Károly kibocsátó és Molnár Károly elfogadó aláírásával ellátott, 1915. január 20. lejáratú 109 K váltó elveszett. A rendőrség a nyomozást bevezette

* **Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpéztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, amelyek nem esnek a moratorium intézkedése alá, takarékbetétkönyveskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpéztárnál.

x **Watta és kötszerezék** nagy mennyiségben raktáron vannak az Apolló drogueriában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

**Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők**

legjobb minőségben

Reichard Dezső

cégnél

Rákóczi-uton kaphatók.

x **Kiadó lakások.** Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x **Védekezés a kolera ellen.** Hathatós bacillusölő és fertőtlenítő szerek Lysoform, Carbolsav, fertőtlenítő szappanok. Kals szappan, stb. Kiváló, megbízható minőségben kaphatók és házhoz szállíthatnak. Farkas István Apolló drogueriában Nagyvárad Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

* **Aszódi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-u., Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek; nagybani árat számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, cocnac, likőrök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árákkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll. valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi-uti Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x **Egy nagy raktárhelyiség** a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

x **Egy sorsüldözött** keresztény középkori özvegy nő munkát keres, hogy megélhetését biztosítsa, elvállal bármilyen munkát, úri háznál mindenest, vagy ápolónői esetleg délutáni munkára is ajánlkozik. Címe megtudható a kiadóhivatalban.

* **Női parthi fél cipők** fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Saját készítményű fiú boks cipő K. 7, férfi boks v. chevró fűzős v. zugos K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyancsak minden uridivatcikk a legjutányosabban szerezhető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

x **Kiadó lakások.** Szacsavay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

**A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél**

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

* **Ingtalan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtekinthetők Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Három liter** családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

* **Több egyszobás lakás kiadó.** Értekezhetni a Polgári takarékpéztárnál.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerdán: Mozikirály.
Csütörtök: Az 555-ös rendőr. (Ujdonság)
Péntek: Az 555-ös rendőr.
Szombat: Tatárjárás.
Vasárnap délután: Kis király.
Vasárnap este: Oroszok Máramarosszigeten. (Ujdonság.)

Amerikai bohózat a nagyvárad színpadon. A múlt idényben közkedvelt műsordarabba avatott slágerje volt a budapesti Magyar színháznak. Az 555-ös rendőr, amelynek szerzője nemcsak sok ötletességgel építette színdarabját a legkacagtatóbb humort, hanem talált a meseszöveg számára olyan alapot, amely nemcsak nem teszi a darabot elvonttá, hogy — úgy mondjuk — amerikaivá, hanem nemzetközi jelleget kölcsönöz a darabnak. Az 555-ös rendőr csütörtöki bemutatójára buzgón készül a színtársulat, amelynek fáradsága ez alkalommal gazdag gyümölcsöt fog teremni: meghozza a feltétlen sikert. Az 555-ös rendőr előadásainak különös érdekességet kölcsönöz, hogy az esték folyamán (csütörtökön és pénteken) a zenekar egy hegedű virtuóza mutatkozik be, akinek klasszikus zenetudása méltán igényt tarthat a legintelligensebb közönség érdeklődésére.

A Mozikirály. Ma este rég nem hallott, kedves melódiák csendülnek fel a színpadon; a Mozikirály bájos dallamai, amelyeknek páratlan a népszerűségük. A szerdai előadás keretében, ezek a zeneszámok az eddiginél tán vidámabban, frissebben fognak csendülni és zajosabb tapsokat aratni, mert a kisdobost Feszthy Irén, ez a vérbeli szubrett játsza, aki oly hirtelen kedvencévé lett a színházi közönségnek, még ezekben a súlyos időkben is, amikor pedig oly nehezen melegszik fel a publikum. Mária Gesztikulata az olasz művésznő szerepében Vig Mancini lép fel, míg a címszerepet ez alkalommal is Tompa Béla játsza. Ismert kitűnő szerepe van a darabban Görög Olgának is, míg a moziszigolya burleszk komikummal teli szerepe Lévy Farkasban talál kiváló alakítóra.

Oroszok Máramarosszigeten. Vasárnap este lesz a bemutatója Tompa Kálmán alkalmi színjátékának, amelyet a jeles írói tollú színigazgató Oroszok Máramarosszigeten címmel írt meg. Ennek a bemutatójának a keretében viszont látja a publikum egy régi kedvenc művészt, Bihari Sándort is, aki a darabban a főszerepet játsza.

Legujabb táviratok.

Csapatunk Varsó előtt.

Budapest, okt. 27. Varsótól délre csapatunk az erős orosz haderőknek minden támadását visszaverték. Ivangorodtól északra újabb orosz hadtestek keltek át a Visztulán.

Budapest, október 27. Ivangorodtól délnyugatra felülmulhatatlan hősiességgel küzdő hadtesteink, melyek közül csak az egyik 10 ezer foglyot ejtett, ellenséges tulerővel állnak harcban. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A német harcterek.

Budapest, október 27. A német főhadiszállás jelentése: Az Yser-Yper csatorna mentén és Lilletől délnyugatra a harcok változatlan szivósággal folynak. A német csapatok más tekintetben is előre haladtak.

Augustowtól nyugatra a németek támadása lassan előrehalad.

Reims bombázása.

Budapest, okt. 27. (A sajtóbizottság engedelmével.) Kopenhágából jelentik: Egy német aviatikus tegnap bombázta Reimst. Több francia aviatikus felszállt s üldözni kezdte a német Taubet, amikor azonban egy másik aeroplán segítségére jött, a franciák elmenekültek.

Később a német aviatikus ismét bombákat dobott Reimsra. A német pilóták Dünkirshenben és Montdidierben is látogatást tettek és a német repülőgépekről bombákat szórtak a két városra.

Maritz tábornok elfogott burjai.

Budapest, október 27. Rómából jelentik: Londonból az alábbi hivatalos jelentés érkezett ide: A délafrikai angol kormánybiztos jelentése szerint Maritz tábornok felkelő seregéből három tisztet és hetven embert foglyul ejtettünk. Egy másik különítmény négy tisztje és negyven embere megadta magát.

Az angol vezérkari főnök halála.

Budapest, október 27. (Tud. cenz. táv.) A Vossische Zeitungnak jelentik Londonból, hogy Douglas lord az angol vezérkar főnöke meghalt.

Az angol hajóágyuk használhatatlanok.

Budapest, október 27. (Tud. cenz. táv.) A Rotterdamische Courant írja: Az angol hajóágyuk a szárazföldi harcba beleszólva kevés kárt tehetnek, mert találó képességük minimális. A rövid német mozsarak ellenben az angol hajókban erős pusztítást visznek végbe.

TANÜGY.

Magánvizsgálatok a nagyvárad-ujvárosi közs. polgári leányiskolában. Azon magántanulók, kik a karácsonyi időszakban az ujvárosi községi polgári leányiskolában óhajtanak magánvizsgálatot tenni, 1 koronás bélyeggel ellátott Biharvármegye kir. tanfelügyelőségéhez intézett kérvényüket, f. év nov. 3-ig adják be alulírott igazgatóságához. A kérvényhez csatolandó: 1. Az utolsó iskolai bizonyítványt. 2. Születési anyakönyvi-kivonat. 3. Hatósági bizonyítvány a folyamodó tartózkodási helyéről. Mellékletekre 30 filléres bélyeg szükséges. Szegénységi bizonyítvány mellett, kérvény és mellékletek bélyegmentesek. Nagyvárad, 1914. okt. 27. Beleznay Antalné igazgató.

Magánvizsgálatok a községi polgári fiúiskolában december végén tartanak. Vizsgálati engedélyért a kir. tanfelügyelőséghez intézett kérvények november hó 10-ig nyújtandók be az igazgatónál. A kérvény mellékletei: születési anyakönyvi kivonat, iskolai bizonyítvány, községi bizonyítvány arról, hogy hol lakik és mivel foglalkozik a folyamodó? Nagyváradon csak helybeli, továbbá a központi, magyarországi, élesdi, érmihályfalvai, szalárdi, margittai és székelyhidi járásokban lakó magántanulók tehetnek vizsgálatot. Máshol lakó szülők gyermekei legalább hat hónapi itt lakást tartoznak igazolni. *Felczides Lajos*, igazgató.

IRODÁLOM.

A cél. A legutóbbi füzet a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: Dr Giesswein Sándor: A háború szociológiája. Peregrinus: II. Miklós cár barátai és bizalmi emberei. Dr Nyáry Albert báró: A háború és a vallás. Kárpáti Aurél: Beatus Ille... Vay Rándor: 1789. július. Fábrián Géza: Hogy zug, hogy dörög... Az én játszómám. Közgazdaság: A gabonavámok felfüggesztése. Maximum: Kell-e nemzeti földbirtokpolitika? Szemle: Az ukrániai kérdés. Onkéntes őrsereg. Hadifoglyaink A lengyel légió Magyarországon. A francia templomok. Bulgária és a világháború. A világháború és a progresszió. Román szemle. A Slovenszky Tyzdennik véleménye a szerbekről. A Cél előfizetési ára egy évre 12 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Üllői-ut 14. II. 4.

Az Élet szépirodalmi hetilap (szerkeszti Andor József) október 25-iki számában több érdekes és nívós cikket közöl. Vezetőhelyen Turi Béla egy nagyérdekű cikkben a szláv néplélek, az orosz föld történelmi jellemzését adja, Margitay Ernő Przemysl ostroma kapcsán a magyar vitézségről mond el szárnyaló igazságokat. Törökne Kovács Hermin a Katolikus Karitásztól különböző akciót ismerteti. A szépirodalmi olvasmányok között dr Landauer Bélának, a lap haditudósítójának a sajtóhadiszállásról küldött poétikus irását, Pokorny Margit novelláját, Harsányi Lajos és Dózsa Ferenc verseit találjuk. Tanera Károly Németek című elbeszélésének folytatásán kívül gazdag és színes rovatok vannak még a lapban, amelyet rendkívül érdekes aktuális képek díszítenek. A lapot melegen alánljuk a közönség figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Előfizetés félévre 10 korona. Mutatványszám ingyen és bérmentve.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

T. S. Sohase kotnyeleskedjék annak az orosz-barát lapnak az érdekében; inkább szégyelje magát, de csöndben, meglapulva.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Hirdetmény.

A magy. kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott 1914 évre szóló hadmentességi díj kivetési lajstromok az 1883. évi 44. t.-cz. értelmében 8 napi közzemlére folyó hó 27-től nov. 3-ig bezárólag a városi adóhivatal 30 számú szobájában azon figyelmeztetéssel tételnek ki, miszerint azt az érdekeltek megtekinthetik és hadmentességi díjuk elleni netaláni felszólamlásukat Nagyvárad város közigazgatási bizottságához 15 nap alatt benyújthatják.

Nagyvárad, 1914 évi okt. 26-án.

Lukács Ödön
tanácsnok.

A Nagyvárad! sör

Jó és olcsó!

Hasonlítsa össze más sörökkel és **birálja meg**

előítélet nélkül

meg fog győződni arról, hogy

**szükségtelen más
sört drágábban vásárolnia**

Telefon: gyár 439. sz.,
városi iroda 471. szám.

Cement, cementcsövek, fém,
déllemez, gipsz,

csatornázás

ismert jó minőségben

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

**Olcsó és
szép sir-
keresztek**

cementlappal
fejfák, sirtab-
lák domborura
préselt betük-
kel kaphatók

**Maár Lajos
és Testvere
lakatosoknál
Teleky-u. 45.**

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy papi és civil ruha tökéletességét áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalmra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel
VAJNOVSZKY KÁROLY
papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPITTOTT 1898-BAN.

Kálvaria-utcán egy üres telek eladó.

**Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság.**

Foglalkozik a bank és takarékpénztár összes ágazataival. A nyári idény alkalmából ajánlja

safe-deposit osztályát

melyben mindenki saját zárja alatt, úgy a nyári idény alatt, mint egész éven át értékpapirjait, ékszereit, okmányait és egyéb megőrzendő tárgyait

biztosan és olcsón

megőrizheti.

A safe-deposit osztály a bankosztálytól elkülönített helyiségben van, mely a legnagyobb biztonság mellett, a legkényelmesebb és legdiszkréttebb kezelést teszi lehetővé.

Bővebb felvilágosítást készséggel nyújtunk intézeti helyiségünkben Bémer-tér 4.

MEGNYILT! MEGNYILT!

Az
**új csipke, himzés,
harisnya áruház**

Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző újdonságok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT! MEGNYILT!

Ha nincs megelegedve szabójával, mely drága vagy rossz szul szab vagy nem pont s, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT** NY. és T. RSA uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnefeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, lecsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 2 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetez.

Helyi és vidéki telefon 980.

Uti takarók!

**Pokrócok és ágy-
felszerelések**

legmegfelelőbb minőségben jutányos szabott árban

**Weisz Kálmán
cégnél.**

Nagypiac-tér. 10. Darvassy-ház.
Telefon: 905. sz. Villamos megálló.

Uti takarók!

**Első nagyváradi
cementipar.**

Készítenek granitó, terazzo, műkö és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyelet mellett. Kívánatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a legelkiismeretesebb és legmesszebb menő jóállás mellett készítenek. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/2 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Eladó

Wertheim kassza, íróasztal, irat, könyvszekrény, hencser takaróval, egy finom háló szoba, egy kopirprés asztallal, 1 bőr garnitúra, 1 Singer varrógép

Nagy Sándor-u. 4.